

**НАУКОВА ФІЛОЛОГІЧНА
ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛОГОС»**

**Міжнародна
науково-практична конференція**

«СУЧАСНИЙ ВИМІР ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»

20–21 липня 2018 р.

м. Львів

УДК 80(063)

С 91

Сучасний вимір філологічних наук: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 20–21 липня 2018 р. — Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2018. — 108 с.

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія Наукової філологічної організації «ЛОГОС» не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасний вимір філологічних наук».

УДК 80(063)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Кришталюк Г. А. ВЕРБАЛЬНА ГІПЕРТЕКСТОВА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОДІЙ В СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ.....	5
---	---

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ, ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Зазимко Л. І. ІСТОРИЧНИЙ РОМАН ЯК ЖАНР: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	9
Колісник О. В. «НАУКОВА» І «ХУДОЖНЯ» БІОГРАФІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	14
Поліщук С. Е. ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ІСТОРИЧНОЇ ПОВІСТІ 20–30-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ.....	18
Рудь Г. В. НОВІТНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МЕМУАРНОЇ ПРОЗИ	22

СЕКЦІЯ 3. ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

Мигалець О. І. СЕМАНТИКА ДІЄСЛІВ З НАЙВИЩИМ СТУПЕНЕМ ПОЛІСЕМІЇ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОНФЛІКТНИХ ДІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	28
---	----

СЕКЦІЯ 4. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Король Д. В. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ БУДІВЕЛЬНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	34
Орлова Н. В. ПИТАННЯ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ»	38
Приймачок О. І. ДЕРИВАЦІЙНА МОТИВОВАНІСТЬ СЛОВА ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ВАРІАНТИ.....	42

СЕКЦІЯ 5. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Кондратюк І. Б. КОМУНІКАТИВНА СИТУАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДИСБАЛАНСУ: ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	47
--	----

СЕКЦІЯ 6. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Городиловська Г. П., Городиловська М. Т. КОНТЕКСТУАЛЬНІ СІНОНІМИ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬОГО ІДІОСТИЛЮ РОМАНА ІВАНИЧУКА.....	50
--	----

Орлова Н. В.
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов*
Навчально-науковий інститут іноземних мов
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна

ПИТАННЯ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ»

В умовах зростання інтеграції українського освітнього простору в європейську систему, а також ґрунтування теоретичних і практичних аспектів навчання іноземних мов на традиціях, що були започатковані та вибудовані в англomовних країнах, коректне відтворення термінів методичної науки в цілому, і методики навчання іноземних мов окремо має важливе значення як для розуміння змістового наповнення термінологічних одиниць, так і для доречного використання прийомів, методів, засобів і технік, що номіналізуються термінами.

Спеціалізовані матеріали з методики навчання іноземних мов, що містять факти, пов'язані з історичним підґрунтям формування і розвитку дисципліни, і сучасні напрацювання теоретиків і практиків, які навчають іноземних мов дітей різних вікових категорій, слугують релевантними джерелами для впровадження у сучасній українській школі та закладах дошкільної освіти. І, як свідчать методичні видання, що з'являються на полицях українських книжкових крамниць, або публікації, що присвячені аспектам навчання іноземних мов, існує необхідність у правильному перекладі вузькоспеціалізованої професійної літератури та розвитку стандартизованого відтворення термінологічного апарату дисципліни «Методика навчання іноземних мов».

Центральною проблемою сучасного термінознавства залишається упорядкування термінологій окремих галузей з постійною увагою до точних визначень наукових понять та зв'язків між ними, що має знаходити відтворення у відповідних термінопозначеннях. Основним завданням сучасного термінознавства є практичний аспект систематизації, упорядкування та стандартизації наявної наукової термінології шляхом створення галузевих словників, довідників, посібників тощо. Нажаль, попри увагу до закордонних джерел, англomовна лексика дисципліни «Методика навчан-

ня іноземних мов» майже не досліджувалась у вітчизняному термінознавстві.

Актуальна роль міжнародного професійного співробітництва, академічна мобільність викладацького складу, професійне он-лайн спілкування потребує професійно-лінгвістичного розвитку педагогів. Основне завдання під час перекладу методичної лексики полягає у перекладі або тлумаченні та фіксації дефініцій методичної термінологічної системи, які б відповідали міжнародним стандартам, для чого важливо правильно відтворити англомовні терміни українською мовою. Так, наприклад, англійські терміни *jigsaw tasks* та *jigsaw reading* були некоректно перекладені без урахування змістовної складової, і, як наслідок, статтями та посібниками поширюються недолугі варіанти завдання *«ажурної пилки»* [1] та *читання зигзагом або ланцюжком* [2], які не лише не відповідають термінам-оригіналам, але й спотворюють змістове навантаження безпосередньої навчальної діяльності. Було б доречно, щоб подібні переклади були прибрані з підручників і замінені на ті, що відповідають реаліям, як-то *завдання-головоломки, читання за методом збирання пазлів*.

Отже, важливо приділяти увагу саме коректному перекладу і міжмовному співставленні методологічних термінів у фаховій та науковій літературі. Для цього потрібно звернути увагу на специфічну природу терміну. Адже під терміном розуміється слово або словосполучення, що означають поняття професійної галузі знань або діяльності. За кількістю складових компонентів терміни є по різному структуровані. Так, однослівні терміни, або терміни-слова, є монологічними. До них можна віднести також і складні терміни, що утворені складанням основ і мають злиття або написання через дефіс. Прикладами можуть слугувати наступні *self-identity самовизначення, self-concept «Я»-концепція* тощо. Складові терміни, або терміни-словосполучення, є багатокomпонентними термінами. Основним критерієм розгляду терміна-словосполучення як однієї номінативної термінологічної одиниці слугує його вживання для називання одного поняття. Найважливішою ознакою складних термінів методичної спрямованості є їхня відтворюваність у професійній сфері, вживання для вираження конкретного методико-педагогічного поняття. Отже, за кожним складним терміном має стояти усталена, стандартно відтворювана структура складного професійного поняття: формат уроку PPP (*Presentation – Practice – Produce*) як *ППП (Презентація – Практика – Продуктування)*. Крім того, оскільки методика навчання іноземних мов має розгалужені міждисциплінарні зв'язки з педагогікою, дидактикою, психологі-

єю, фізіологією та іншими дисциплінами, варто враховувати наявність термінів, притаманних тим галузям, у апараті методичної науки. Таким чином терміни забезпечать здобувачів вищої освіти, методистів, вчителів комплексом міжгалузевих сучасних знань, які включатимуть не лише методику навчання іноземних мов.

Під час опрацювання перекладів і міжмовних співставлень методологічної термінології, не завадить брати до уваги і розподіл їх за наступними групами: а) безпосередньо вузькоспеціальні терміни, як то Cooperative Language Learning *Кооперативне або Спільне навчання іноземної мови*, The Whole Language Method *Метод цілісної мови*, rote learning vs meaningful learning *механічне заучування проти змістовного навчання*; б) міжгалузеві терміни, такі як cognitive *когнітивний*, holistic *холістичний*; в) загальнонаукові терміни, наприклад validity *цінність, валідність*, criterion *критерій* [3]. Це буде не лише полегшувати успішному отриманню і здійсненню обміну інформацією, але й скеровувати потік інформації шляхом диференціації її за темами і проблемами як суто дисциплінарних, так і міждисциплінарних сфер. Цьому також сприяє наявність сформованої терміносистеми, що відображає систему знань з окремих дисциплін. Проте, сучасний стан української і англійської термінологічно-понятійних систем не є уніфікованим, оскільки англійська термінологія не завжди має аналоги, прямий переклад або еквіваленти українською мовою, через що і виокремлюють еквівалентні, безеквівалентні і частково еквівалентні терміни. Причинами часткової та повної безеквівалентності термінів можуть стати відсутність явища або предмету в окремій сфері; відсутність тотожного поняття та відмінності у лексико-стилістичних характеристиках. Саме останні два пункти притаманні термінологічно-понятійним системам психологічної науки англійської та української мов. З цього випливає потреба у порівняльних дослідженнях терміносистем і необхідність розробки прийомів перекладу безеквівалентних термінів, як наприклад згаданих на початку термінів. На практиці для цього використовуються наступні види перекладів:

- описовий, який дозволяє передати значення терміну досить точно, хоча і ускладнює синтаксичну структуру перекладеного тексту і обтяжує мову. Такий переклад термінів з патопсихології та клінічної психології дозволяє передати змістове наповнення: Native Speakerism *шовіністичні переконання про культурні, мовні та методологічні переваги носіїв мови*; phatic communion *емоційно-забарвлене спілкування, що об'єднує (фактичний зв'язок)*;

- калькування, під час якого можуть використовуватися граматичні і лексичні трансформації, наприклад заміна частини мови у словосполученні: learner-centred lessons *учнівсько-центристські заняття*, language ego мовне Его [3];

- транслітерація і транскрипція, які є прийнятними за умови надання роз'яснювальної фрази або дефініціювання конкретного концепту в тих випадках, коли можливо органічне включення запозичення в систему понять відповідної наукової або професійної сфери. Прикладами можуть слугувати Suggestopedia *сугестопедія*, inhibition *інгібіція*, lateralisation *латералізація*, attribution *атрибутивність*, rebus reading *ребусне читання* тощо [3]. Утім, слід зауважити, що останній спосіб, з одного боку, призводить до інтернаціоналізації термінологічних систем, а з іншого боку, наслідком такого процесу може стати ряд необґрунтованих запозичень, які не прикрасять українську мову, а ще можуть змінити терміносистему в цілому.

Отже важливою залишається відповідність термінології англійської та української мов для подальшого її використання у спілкуванні професійної спрямованості та при опрацюванні спеціальної наукової та фахової літератури, під час чого має застосовуватися ґрунтовна та досить складна науково-методична термінологія. Під час перекладу всі зусилля мають покладатися на максимальне наближення до сучасної україномовної категорійно-поняттєвої системи.

Список використаних джерел:

1. Смелянська В.В. Використання Jigsaw Reading на початковому етапі навчання іноземної мови у студентів вищої мовної школи [Інтернет ресурс]. Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2982.
2. Аношкова Т. Інноваційні тенденції у викладанні іноземної мови в контексті Євроінтеграції [Інтернет ресурс]. Режим доступу: http://www.kamtsl.kpi.ua/sites/default/files/files/anoshkova_innovatsiini.pdf.
3. Англо-український та українсько-англійський словник педагогічних та психологічних термінів і понять: Навчальний посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів / Укладач Орлова Н.В. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2010. – 188 с.